

Bu proje Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi tarafından finanse edilmektedir.
This Project is funded by the European Union and the Council of Europe.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

CEZA ADALET SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ VE AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ İHLALLERİNİN ÖNLENMESİ İÇİN YARGI MENSUPLARININ KAPASİTESİNİN ARTIRILMASI ORTAK PROJESİ
STRENGTHENING THE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM AND THE CAPACITY OF JUSTICE PROFESSIONALS ON PREVENTION OF THE EUROPEAN CONVENTION ON HUMAN RIGHTS VIOLATIONS IN TURKEY

Ceza Muhakemesinde Covid Öncesi ve Sonrasında Çevrimiçi İletişimde Savunma Haklarının Özellikle Tutuklama Kararı Verilirken Korunması

Covid Öncesi Teknik İletişim Uygulaması Kuralları

- CMK 52: Tanık Dinlemede video kaydı
- CMK 58: Tanığın tehlikede olması: SEGBİS
- CMK 139: Gizli Soruşturmacının SEGBİS ile Dinlenmesi
- CMK 180: Tanığın SEGBİS Yoluyla Dinlenmesi
- CMK 236: Mağdurun İkincil Mağduriyetinin Önlenmesi
- CMK 94/2: Şüphelinin Yakalama Kararı Üzerine Zorunlu SEGBİS
- CMK 147: İfade Alma ve Sorguda Teknik Araçlar Kullanılması
- CMK 196/4: Sanığın SEGBİS Sorgusu
- CMK 219: Duruşmanın Teknik Araçlar ile Kaydedilmesi
- CMK 183: Ceza Muhakemesinde Ses ve Görüntü Kaydı Yasağı

Yargıtay Uygulamaları ve SEGBİS

- 8 CD. 6.1.2020 K.2020/5: Sanığın kısa kararının açıklandığı Oturumda hazır bulundurulmaması veya SEGBİS yolu ile hazır edilmemesi bozmayı gerektirmiştir:
- **Son söz dahi SEGBİS ile verilebiliyor.**

CMK 196/4: İstinabe Sorgusu

- Alt sınırı 5 yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlarda istinabe yasağı vardır (CMK 196/2).
- Bu kapsama girmeyen suçlarda **sanığın kabulü ile SEGBİS sorgusu yapılabilir** (CGK 14.2.2012/K.37).

CMK 196: İstinabe Sorgusu

- 9 CD. 12.10.2015/K.6539; İstinabe yasağı olan hallerde de SEGBİS sorgusu kabul edilmektedir. Bu karara göre;
- **SEGBİS istinabe sayılmaz,**
  - zira sanık mahkeme heyetini görüyor,
  - savunmasını da esas mahkemesi önünde yapıyor.

CMK 196: İstinabe Sorgusu

- **2 CD. 11.3.2015 K.5072:**
  - Ceza infaz kurumundaki SEGBİS salonunda hazır bulundurulan sanığa
  - hükmün tefhim edilmesi yüze karşı bildirim sayılır,
  - İstinaf ve temyiz süresi başlar.

SEGBİS Sorgusunda Usul ve Tutanak

- SEGBİS'te alınan ifadelerin kayıtları elektronik imza ile imzalanır.:
  - Kayıtlar talep eden makamda saklanır.
  - Elektronik kayıtlar tutanağa aktarılır ve imzalanır (CMK 219/2).
  - CD kayıtları dosyaya eklenir ve istinaf veya temyize dosya ile birlikte gönderilir.

SEGBİS Sorgusunda Usul ve Tutanak

- **23 CD. 19.11.2015 K.6873:**
  - İnfaz kurumundaki sanık sorgu öncesinde haklarının hatırlatılmadığını iddia etmiştir.
  - SEGBİS kaydı dosyada olmadığı için bu iddia incelenememiş ve bozma kararı verilmiştir.

SEGBİS Sorgusunda Usul ve Tutanak

- **12 CD 6.5.2015 K.7516:**
  - Yargıtay incelemesinde dosyadaki CD kayıtları ile yetinmemekte,
  - UYAP'taki sistem üzerinden de Teknik kayıtları incelemektedir.
  - UYAP ile CD arasında fark varsa UYAP'taki kayıtları itibar edilmektedir.

Alternatif Uyuşmazlık Çözümlerinde SEGBİS

- Uzlaştırmada SEGBİS üzerinden müzakere yapılması mümkün mü?
- Seri Muhakemede (CMK 251) SEGBİS uygulanabilir mi?
- Basit Yargılamada (CMK 252) SEGBİS uygulanması sorunu

Diđer Usul İşlemlerinde SEGBİS

- Teşhiste SEGBİS
- İstinaf duruşmasında SEGBİS
- Temyizde murafada SEGBİS
- Uluslararası Adli Yardımlaşmada SEGBİS

AYM Kararları ve SEGBİS

- **AYM 21.11.2013 Firas Aslan ve Hebat Aslan:**
  - Tutukluluk incelemesinin duruşmalı yapılması gerekir.
  - Vicahi incelemeden hemen 11 gün sonra yapılan itirazın duruşmalı incelenmemesi hak ihlali doğurmaz:
  - “Dinleme makul aralıklarla olmalıdır.
  - (AİHM Altınok – Türkiye, Klebl – Çek Cumhuriyeti, Catal – Türkiye).

AYM Kararları ve SEGBİS

- **AYM 18.11.2015 Erdal Korkmaz:**
  - Tutukluluğun devam edip etmeyeceği incelemesi SEGBİS ile yapılabilir,
  - Bu yöntem doğrudanlık ilkesini ihlal etmez,
  - Makul sürede yargılanmayı sağlar,
  - Soruşturma ve kovuşturmada SEGBİS uygulanması yoluyla soru sormak hukuka uygundur.

AYM Kararları ve SEGBİS

- **AYM 6.2.2020 Şehriban Çoban (GK):**
  - Duruşmada bizzat hazır bulunma talebi olan sanığın bu talebi reddedildikten sonra,
  - SEGBİS yoluyla işleme katılmaya zorlanması,
  - Duruşmada hazır bulunma hakkının ihlal edilmesine neden olmuştur. (n.104)

AİHM Kararları ve SEGBİS

- **AİHM 5.10.2007 Marcelo Viola – İtalya:**
  - Örgüt üyesi olup hayati tehlike altında bulunan sanığın istinaf duruşmasına SEGBİS yoluyla katılmasının sağlandığı olayda
  - AİHM sanığın duruşmada hazır bulunma ve **davanın tümünü takip etme hakkı olduğunu vurgulamış** (Stanford – İngiltere 23.2.1994 n.16) ve
  - istisnai durumlarda SEGBİS uygulanabileceğine karar vermiştir.

SEGBİS'te Usuli Güvenceler

- Genel Kural: El Kahavey İlkeleri
  - Savunma haklarının tam olarak kullanıldığı hallerde başka sakıncalar ortaya çıkabilir.
  - Bu durumda savunma hakkına kısıtlama getirilebilir.
  - Fakat sanığa ek güvenceler verilmesi gerekir.
  - Örneđin örgütlü suçlarda tanık koruma kararı alınabilir.

SEGBİS'te Usuli Güvenceler

- **Rıza**
  - SEGBİS usulünde öncelikle rıza olmalı veya karşı gelmeme söz konusu olmalıdır.
- **Ölçülülük**
  - Savunma hakkı orantısız bir şekilde kısıtlanmamalıdır.
- **Somut tehlike bulunması**
  - Kamu güvenliği veya sanığın güvenliği bakımından somut tehlike bulunmalıdır.

SEGBİS'te Usuli Güvenceler

- **Somut tehlike:**
  - Sevk işleminin ciddi tehlike doğurması gerekir.
- **Gecikmede sakınca:**
  - Hızlı karar verilmesi gereken durumlarda yakalamada CMK 94 sorgusu gibi uygulanması yerinde olur.
- **Gereklilik**
  - Yakın yerdeki duruşmaya sanığın getirilmesi gerekir.

SEGBİS'te Usuli Güvenceler

- **Hakim kararı**

- SEGBİS uygulaması için hakim kararı alınmalı ve en az on gün öncesinden bildirilmelidir.

- **İletişim**

- SEGBİS ortamında herkes herkesi görebilmelidir.
(e-mahkeme portalı)

- **Savunma**

- Müdafinin fiziken sanığın yanında bulunması gereklidir.

SEGBİS'te Usuli Güvenceler

- **Hukuki yardım**

- Müdafî fiziken sanığın yanında değil ise sanık-müdafî mahram görüşmesini sağlayan Teknik altyapı oluşturulmalıdır.

- **Hakimin kontrolü**

- Sanığın bulunduğu yer “mahkeme salonu” sayılır: Bu yeri de hakim kontrol altında tutar.

- **Kimlik tespiti**

- Sanığın kimliği tespit edilirken yanında fiziken mahkemenin görevlisi hazır bulunmalıdır.

AİHM'de Sanal Duruşma

- **Avrupa Mahkemesinde ki Durum**
  - Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 2.6.2020'de verdiği 152 sayılı kararıyla duruşmaların video konferans yöntemi ile yapılmasına karar verdi.
  - Duruşmanın tamamı videoya çekilmekte ve ertesi gün web sayfasında yayınlanmaktadır.

Amerikan Mahkemelerinde Sanal Duruşma

- **Sanal duruşma**
  - Cisco WebEx programı ile sanal duruşma yapılmaktadır.
  - Aleniyeti sağlamak üzere halk duruşmaya erişebilmektedir.
  - Davalı, davacı sanal ortamda katılabiliyor.
  - Sanık ve mağdurun rıza göstermesi koşulu var.

Amerikan Mahkemelerinde Sanal Duruşma

- Örnek olarak La Plata County Court hakimi Judge Herringer'in sayfası gösterilebilir.
  - Duruşma disiplin kuralları koymuş.
  - Delillerin online olarak önceden gönderilmesi gerekiyor.
  - Müdafî hukuki yardım için ara isterse cep telefonu ile aralarında konuşabiliyorlar.

Tutuklamada Yapay Zeka Kullanılması

- Kaçma şüphesi ve delil karartma şüphesi daha önceki olaylardaki gelişmelere göre yapay zeka tarafından tahmin ediliyor.

Predictive Policing

- Aynı yörede daha önce işlenmiş olan suçlar bilgi bankasına veriliyor, Yeni suçların ne zamanve nedere işleneceğini yapay zeka tahmin ediyor.

Şubat 2021 Hukuk Eğitimi Toplantısı

- Pandemi sırasında ve sonrasında hukuk eğitimi nasıl olacak?
- Hukuk uygulamalarında nasıl bir değişiklik yaşandı ve yaşanacak?
- 60 bildiri sunulacak.

SONUÇLAR

- **Saniğin duruşmayı baştan sona izlemesi mümkün kılınırsa, online duruşma yapılabilir.**

- Teknik sistem yeterli olmalıdır (**e-mahkeme portalı**)

- Tutuklama kararı veya tutukluluk incelemesinde savunma özellikle önem kazanır.

- Kimlik tespitine özen gösterilmelidir (tanık veya şüphelinin kimliği): elektronik imza kullanılır.

Kişisel olarak mahkeme önünde olması gerekir.

Sonuçlar

- **Soruşturma evresinde**
  - Soruşturmada SEGBİS geniş ölçüde kullanılabilir
- **Kovuşturma evresinde**
  - Kovuşturmada sınırlı olmalı (CEPEJ)
    - e-druşma ortamından avukat hukuk mahkemesinde duruşma gününü belirleyebiliyor.

Yeni Sorunlar

- Hukuk Teknik gelişmelere arkasını dönemez (Uzun-Almanya)
- Genel olarak savunma hakkı sağlanmış olmalıdır
  - 6/1 ve 6/3-c: Müdafinin etkin hukuki yardımı
  - Müdafinin şüphelinin yanında bulunması gerekir
  - Yanında değilse, şüphelinin buna rıza göstermesi gerekir.
  - Müdafinin etkin hukuki yardım yapması gerekir: 15 dakika uzaktan yardım yetermi değildir.